

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ В АЛЬТЕРНАТИВНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Довгань Ю. В.

Вінницький національний аграрний університет

Досліджуються проблеми інвестиційного забезпечення інновацій в альтернативній енергетиці, джерела інвестування та механізм їх залучення в аграрному секторі економіки України.

***Ключові слова:** інвестиції, інновації, джерела інвестування, інвестиційна привабливість, альтернативна енергетика в АПК.*

Вступ. Пріоритетними напрямками забезпечення енергетичної безпеки України в сучасних умовах, на думку науковців, є впровадження альтернативної енергетики та застосування енергозберігаючих технологій. Ефективність цього процесу в значній мірі залежить від результативності наукових досліджень даної проблематики як у техніко-технологічному, так і в економічному напрямках.

Постановка завдання. Створення та інтенсифікація розвитку альтернативної енергетики в Україні вимагають активізації інноваційної діяльності та її належне інвестиційне забезпечення, що потребує ефективної взаємодії органів влади, науково-дослідних установ, підприємницьких структур та фінансових інститутів. Інвестиційного забезпечення потребує як процес створення інновацій, так і їх практична реалізація.

Дослідженню механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як С. Абрамов, А. Анчишкин, Ю. Бажал, П. Бубенко, І. Бузько, Л. Водачек, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Гриньова, М. Дем'яненко, М. Кисіль, М. Крупка, В. Пономаренко, П. Саблук, І. Сазонець, Б. Санто, В. Семиноженко, Б. Твісс, М. Хучек, Й. Шумпетер, Ю. Яковець та ін.

Подальшого вивчення потребують питання інвестиційного забезпечення інновацій в галузях альтернативної енергетики та впровадження енергозберігаючих технологій.

Результати. Висока енергомісткість вітчизняних технологій виробництва продукції, в тому числі і в аграрно-промисловому комплексі України, обмеженість власних та високі ціни на іноземні невідновлювальні енергетичні ресурси спонукали українську науку до пошуку нових принципових рішень існуючих проблем.

Одним з таких рішень цілком обґрунтовано стала орієнтація на впровадження альтернативної енергетики та застосування енергозберігаючих технологій.

В терміновому порядку на національному та регіональному рівнях були створені програми розвитку альтернативної енергетики, які повинні всебічно стимулювати розробку та реалізацію проектів з енергозбереження та визначати напрямки застосування сучасних технологій енергозбереження. Для успішного виконання цих програм необхідне наукове, організаційне та інвестиційне забезпечення, які на жаль потребують ґрунтовного вдосконалення.

Так, наприклад, Кабінет Міністрів України в грудні 2006 р. затвердив Програму розвитку виробництва дизельного біопалива на період 2007–2010 рр. [4], результатом втілення якої мало стати поширення та стимулювання споживання біодизелю, створення належної сировинної бази для подальшої переробки на біодизель, будівництво в різних регіонах десятків потужних заводів з виробництва біодизелю з метою забезпечення власного виробництва такого виду альтернативного палива. Незважаючи на те, що до завершення дії Програми залишається ще майже рік можна зробити попередні висновки про неможливість запланованих показників саме через недосконалість згаданих вище видів забезпечення.

Впровадження альтернативної енергетики за своєю суттю вже є інноваційним напрямом розвитку національного господарства. Такий висновок ми можемо зробити на підставі аналізу підходів до визначення сутності категорії «інновація». Під інноваціями розуміємо вкладення інвестиційного капіталу у нововведення, які призводять до кількісних та якісних покращень підприємницької (виробничої) діяльності. Інновації, відповідно, є джерелом прогресу та зростання. Саме в інноваціях міститься потенціал розвитку, оскільки саме нововведення здатні підвищити ефективність певного процесу, вивести його на якісно новий рівень [3].

За міжнародними стандартами, інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, який отримав втілення у вигляді нового або удосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що знайшов використання у практичній діяльності.

Інноваційна діяльність виступає однією з форм інвестування, яке здійснюється з метою впровадження досягнень науки і техніки у виробництво та соціальну сферу.

Необхідно відмітити, що пріоритетність інноваційного розвитку економіки України була проголошена вже досить давно, однак не у всіх галузях народного господарства цей розвиток спостерігається. Це, на нашу думку, на жаль, спостерігається і в аграрному секторі економіки України.

Наукове, організаційне та інвестиційне забезпечення впровадження альтернативної енергетики, на нашу думку, повинно здійснюватись комплексно. Відповідно до поставлених в даній статті завдань проаналізуємо деякі аспекти інвестиційної складової цього процесу.

Інвестиції в інновації – це вкладення капіталу у науково-дослідні розробки та дослідження, конструкторські розробки, експериментальні дослідження тощо. Тобто, це вкладення коштів в людину, її інтелектуальний потенціал. Як наслідок, даний вид інвестицій передбачає наявність взаємовигідної співпраці бізнесу (інвесторів) та розробників. Зі сторони інвесторів вимагається капіталовкладення, гарантія прав власності розробника на інноваційний продукт, матеріально-технічна база тощо. Зі сторони розробника – актуальна інноваційна ідея, прогнозований економічний ефект (прибуток), гарантія права інвестора на використання результатів застосування інновації [3].

У різні періоди історії під впливом існуючих наукових економічних течій склалися різні погляди на джерела інвестицій, однак всіх їх можна згрупувати за двома основними напрямками [5]:

- 1) основним джерелом інвестицій є нагромадження;
- 2) основним джерелом інвестицій є заощадження.

Оскільки ми не ставимо за мету дискутувати з питань теорії інвестицій, звернемося до їх практичної реалізації, а саме до визначення джерел інвестицій у чинному українському законодавстві. Так, джерелами фінансування інвестиційної діяльності є:

- власні фінансові ресурси (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійних лих, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян [1].

На нашу думку, пріоритетними для залучення на початковому етапі впровадження альтернативної енергетики в аграрному секторі України мають стати бюджетні інвестиційні асигнування та залучені фінансові кошти інвесторів. Такий висновок обґрунтовуємо, з однієї сторони, недостатністю власних фінансових ресурсів аграрних підприємств, низькою доступністю для аграріїв «дорогих» банківських кредитів, а з іншої зацікавленістю держави у ефективному розвитку галузі та новим перспективним для великих інвесторів напрямом вкладення коштів.

Важливим елементом механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності є підвищення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору, що займаються такою діяльністю. Вирішення даної проблеми потребує впровадження комплексу заходів як державою, так і власне аграрними підприємствами, що потребують інвестування.

Підвищення інвестиційної привабливості підприємств досягається за рахунок стимулювання та підтримки інноваційної діяльності державою, а саме: наданням пільг підприємствам, установам та організаціям інноваційної інфраструктури (науково-дослідним і дослідно-конструкторським установам; підприємствам, що створюють інновації; вищим навчальними закладами; тимчасовими колективами та іншим). Упровадження податкових «канікул» та податкових інвестиційних кредитів; зменшення бази оподаткування з урахуванням внесків у спеціальні фонди підприємства (інноваційний, інвестиційний, амортизаційний та інші); створенням умов стимулювання фінансово-кредитних установ щодо кредитування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Суттєвим імпульсом для учасників ринку альтернативних видів палива стало підписання Президентом України Закону «Про внесення змін до деяких законів України відносно виробництва та використання біологічних видів палива». Згідно з цим законом з 1 січня 2010 року суб'єкти ринку отримують ряд фіскальних пільг. Зокрема, це стосується пільги по митним платежам при ввезенні техніки, обладнання, приладів, які будуть використані при реконструкції діючих та будівництві нових підприємств по виробництву біопалива.

Великим стимулюючим фактором для розвитку галузі є тимчасова відміна (на 10 років) сплати податку на прибуток, отриманий від діяльності по виробництву теплової та електроенергії з використанням біологічних видів палива. Акцизний збір на виробництво біологічних видів моторного палива нараховується по нульовій ставці. Закон стимулює не тільки виробника, а й споживача. Зокрема, бонусна амортизація основних засобів розповсюджується на обладнання, що

працює на альтернативному паливі. Так, дозволяється списання 50% від балансової вартості у першому звітному періоді [2].

Такі заходи значно підвищують інвестиційну привабливість підприємств аграрного сектору, що впроваджують альтернативну енергетику, але необхідно розуміти, що цим підприємствам необхідно й самим здійснювати роботу щодо підвищення власної інвестиційної привабливості, а саме, реалізовувати заходи по підвищенню економічної ефективності господарської діяльності, зменшенню енергомісткості (а, відповідно, і собівартості) продукції тощо.

Висновки. Широке впровадження альтернативної енергетики в аграрному секторі економіки України є першочерговим та невідкладним завданням на шляху підвищення економічної ефективності діяльності та, що є абсолютно актуальним, подолання наслідків світової економічної кризи. Основним фактором успішності цього процесу виступає комплексна реалізація результатів діяльності наукової, організаційної та інвестиційної складових з боку держави та суб'єктів господарювання в напрямі покращення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору України через сприяння інноваційному розвитку цієї сфери.

В подальших наукових дослідженнях плануємо проаналізувати фактори покращення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектора та можливостей застосування їх впливу для досягнення максимальної ефективності на практиці, в тому числі використовуючи методи економіко-математичного моделювання.

Література

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність». – Закони та постанови. – К., 1992. – С. 2-12.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України відносно виробництва та використання біологічних видів палива» // <http://www.rada.gov.ua>
3. Інвестиції в інновації // <http://investcentre.net/>
4. Програма розвитку виробництва дизельного біопалива на період 2007–2010 рр. Постанова кабінету міністрів України №1774 від 22.12.2006 р. // <http://www.kmu.gov.ua>
5. Просяник В.М. Інвестиційні ресурси: теоретичний та прикладний аналіз. – Харків.: Гриф, 2001. – 80с.

Investment supply of innovations in alternative energetics of the agrarian sector of Ukraine. Y.V. Dovhan Vinnytsia National Agrarian University

The problems of the investment supply of innovations in alternative energetics, sources of investments and the mechanism of their involvement in the agrarian sector of Ukraine are investigated.

Keywords: investments, innovations, sources of investments, investment attractiveness, alternative energetics in agro-industrial complex.